

**TWEEDE MEMORANDUM VAN OVEREENSTEMMING
TUSSEN VLAANDEREN EN NEDERLAND
MET BETREKKING TOT DE ONDERLINGE SAMENWERKING
TEN AANZIEN VAN HET SCHELDE-ESTUARIUM**

DE BEWINDSLIEDEN Minister S. Stevaert (Minister Vice-President en Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, Vlaanderen), Minister T. Netelenbos (Minister van Verkeer en Waterstaat, Nederland), en Staatssecretaris J.M. de Vries (Verkeer en Waterstaat, Nederland), verder te noemen: "de Bewindslieden",

BIJEEN TE Vlissingen op 4 maart 2002,

ONDER HERBEVESTIGING VAN, EN VOORTBOUWEND OP, de afspraken gemaakt bij Memorandum van Overeenstemming tussen de eerste twee ondergetekenden tijdens hun bijeenkomst te Kallo op 5 februari 2001, ter gelegenheid van de 600^e vergadering van de Permanente Commissie van Toezicht op de Scheldevaart,

CONSTATEREND dat, binnen de in dat Memorandum (verder te noemen "Memorandum van Kallo") gestelde termijnen, het Vlaamse regeringsstandpunt over de uitwerking van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium bij brief van 23 mei 2001 van Minister-president Dewael aan zijn collega Kok is aangeboden, en het Nederlandse regeringsstandpunt op 15 oktober 2001 door minister Netelenbos aan minister Stevaert werd toegezonden,

MET GROTE VOLDOENING CONSTATEREND dat beide standpunten getuigen van respect voor de wederzijdse belangen en dat deze mogen steunen op een breed draagvlak aan weerszijden van de grens, gezien de resolutie van het Vlaams parlement van 15 mei 2001, die ten grondslag lag aan het Vlaamse standpunt, en gezien de uitdrukkelijke steun die het Nederlandse regeringsstandpunt van de Zeeuwse regionale besturen en maatschappelijke groeperingen, verenigd in het zogenaamde "Bestuurlijk Overleg Westerschelde-plus", heeft gekregen, en de steun die de Nederlandse Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft uitgesproken,

EVENEENS MET GROTE VOLDOENING CONSTATEREND dat beide standpunten het mogelijk maken, het besluitvormingsproces met betrekking tot de onderlinge samenwerking ten aanzien van het Schelde-estuarium, zoals in gang gezet met het Memorandum van Kallo, op evenwichtige wijze voort te zetten,

VOORTS MET GROTE VOLDOENING VERWIJZEND naar de heden met de Gouverneur van de provincie Antwerpen en de Commissaris van de Koningin in de provincie Zeeland vastgelegde afspraken met betrekking tot de onderlinge samenwerking ten aanzien van de externe veiligheidsrisico's in het Schelde-gebied,

KENNIS GENOMEN HEBBEND VAN de rapportages van de Permanente Commissie van Toezicht op de Scheldevaart (hierna te noemen: "Permanente Commissie") en van de Technische Scheldec commissie naar aanleiding van de opdrachten, die hen in het Memorandum van Kallo zijn toegedeeld,

OVERWEGEND DAT het Schelde-estuarium een erkend internationaal natuurgebied is, en dat belangrijke gedeelten ervan zijn aangemeld onder de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG),

GELET OP het verdragsrechtelijk kader en de relevante Europese regelgeving, meer in het bijzonder die welke van toepassing is op het Schelde-estuarium,

KOMEN HET VOLGENDE OVEREEN:

A. Ten aanzien van de samenwerking met betrekking tot het Schelde-estuarium, en de organisatie van die samenwerking:

1. Vlaanderen en Nederland zullen, op basis van het Streefbeeld 2030 van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium en de beide in de aanhef van dit Memorandum genoemde regeringsstandpunten, als gezamenlijk uitgangspunt voor het beleid en beheer op middellange termijn een schets opstellen (ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium). Het Streefbeeld 2030 is aldus samen te vatten dat het beleid moet worden gericht op het instandhouden van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium en op het optimaal samengaan van veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid binnen het Schelde-estuarium.
2. Uitgaande van het Streefbeeld 2030 zal de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium zich met name richten op de morfologie, de veiligheid tegen overstroming, de externe veiligheid, de toegankelijkheid, de natuurlijkheid, de visserij en de recreatie; de schets zal tevens concrete voorstellen inhouden voor een vlotte en correcte tenuitvoerlegging van de in de schets vervatte beleidsvoornemens.
3. De Administratie Waterwegen en Zeewezen en de Rijkswaterstaat krijgen als initiatiefnemers gezamenlijk de opdracht, de ontwikkelingsschets op te stellen, en over de elementen daarvan in elk geval een strategische milieueffectenrapportage - met specifieke deelstudies over de veiligheid tegen overstroming en de externe veiligheid - en een maatschappelijke kosten-batenanalyse te verrichten, onder de randvoorwaarden die in de respectieve regeringsstandpunten zijn aangegeven, met inbegrip van de toetsing op basis van art. 6 van de Habitatrichtlijn.
Projecten die binnen 7 maanden na de datum van ondertekening van dit Memorandum voldoende zijn geïdentificeerd kunnen in de maatschappelijke kosten-batenanalyse worden meegenomen.
Deze gezamenlijk te ondernemen studies zijn qua inhoud en besluitvormingsproces complex en ambitieus. Uitgangspunt is dat deze gezamenlijk te ondernemen studies gereed zullen zijn binnen 2 jaar na de datum van ondertekening van dit Memorandum.
De Technische Scheldecommissie krijgt het mandaat, de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de ontwikkelingsschets en bijbehorende studies vast te stellen.
De besluitvorming rondom de ontwikkelingsschets zal met voortvarendheid ter hand worden genomen. Dit moet leiden tot politieke besluitvorming binnen 9 maanden na gereedkomen van de studies.
4. In beide studies zullen in ieder geval worden bestudeerd:
  - a) de volgende scenario's voor getij-ongebonden diepgang, aan de hand van de thans in de praktijk voor de diverse vaartrajecten in de Schelde gehanteerde kielspeling:
    - (1) de nuloptie, dat wil zeggen een diepgang van 11,85 meter met een kielspeling voor het traject Vlissingen-Deurganckdok van 12,5% - hetgeen overeenkomt met een diepgang van 11,60 meter bij een kielspeling van 15%;
    - (2) een diepgang van 12,80 meter met een kielspeling voor het traject Vlissingen-Deurganckdok van 12,5% - hetgeen overeenkomt met een diepgang van 12,50 meter bij een kielspeling van 15%;
    - (3) als maximaal te onderzoeken optie: een diepgang van 13,10 meter met een kielspeling voor het traject Vlissingen-Deurganckdok van 12,5% - hetgeen overeenkomt met een diepgang van 12,80 meter bij een kielspeling van 15%;
  - b) een verbinding tussen de Oosterschelde en de Westerschelde, primair met het oog op het verlagen van de hoogwaterstanden bij stormvloed;
  - c) een natuurontwikkelingsplan voor het Schelde-estuarium.

5. De Technische Scheldecommissie stelt binnen 6 maanden ten behoeve van het opstellen van de ontwikkelingsschets en van het verrichten van de onder 3 bedoelde studies een gezamenlijke ambtelijke projectorganisatie in. Tevens stelt zij een Adviserend Overleg Schelde in, dat de projectorganisatie inhoudelijk van advies dient, en waarin aan weerszijden naast de meest betrokken administraties en departementen ook vertegenwoordigers van de provinciale overheden worden uitgenodigd zitting te nemen. De Technische Scheldecommissie ziet er daarbij op toe dat bij de uitvoering van de hierboven onder 1 t/m 4 gegeven opdrachten – te beginnen met de uitwerking van de startnotitie met de bouwstenen voor de strategische m.e.r.-procedure en van de in de maatschappelijke kosten-batenanalyse te behandelen vraagpunten - regelmatig voeling wordt gehouden met lokale besturen, organisaties van belanghebbenden en maatschappelijke groeperingen.
6. Op zo kort mogelijke termijn zullen de Bewindslieden twee onafhankelijke gezaghebbende personen aanwijzen, één van Vlaamse en één van Nederlandse kant, die vertrouwen genieten bij de onder 5. genoemde overlegpartners en die tot taak hebben om namens hen een zo breed mogelijk gedragen en unaniem advies met betrekking tot de ontwikkelingsschets aan de Bewindslieden uit te brengen. Aan deze personen zal een onafhankelijk secretariaat ter beschikking worden gesteld.
7. Op gezette tijden, en minstens eenmaal per jaar, zal de projectorganisatie door tussenkomst van de Technische Scheldecommissie, en in overleg met de Permanente Commissie, over de voortgang van de hierboven onder 1 t/m 4 te verrichten werkzaamheden aan de Bewindslieden rapport uitbrengen. De Bewindslieden zullen, alvorens terzake besluiten te nemen, overleg voeren met de overige aan weerszijden meest betrokken bewindslieden en de personen bedoeld onder 6.
8. De Bewindslieden stellen de volgende randvoorwaarden vast voor de toekomstige organisatiestructuur ten behoeve van de samenwerking bij beleid en beheer van het Schelde-estuarium:
  - a) waarborging van de integrale benadering, conform het Streefbeeld 2030;
  - b) evenwichtige vertegenwoordiging van Nederlandse en Vlaamse instanties en organisaties;
  - c) intensief en open overleg tussen de verschillende overlegniveaus;
  - d) directe communicatie met, en terugkoppeling naar, het politiek niveau;
  - e) voldoende mandaat en slagkracht om flexibel te kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.
9. In dit licht identificeren de Bewindslieden de volgende elementen voor de toekomstige organisatiestructuur:
  - a) een jaarlijks plaatsvindend, besluitvormend bewindsliedenoverleg;
  - b) een Technische Scheldecommissie-nieuwe stijl als koepel van de ambtelijke overlegstructuur en als ambtelijk voorportaal voor het bewindsliedenoverleg op het niveau van de centrale overheden;
  - c) een bestuurlijk overlegcircuit, waarin de lokale openbare besturen participeren;
  - d) een overlegvorm met de representatieve organisaties van belanghebbenden en maatschappelijke groeperingen.
10. De besturen van de havens in de Schelderegio, inclusief het mondingsgebied, worden uitgenodigd, over te gaan tot het instellen van een periodiek (bijvoorbeeld halfjaarlijks) bijeen te roepen Ronde-tafelconferentie, teneinde onderlinge samenwerking vorm te geven en te adviseren over strategische aangelegenheden op het punt van ontwikkeling en beleid van de havens in regionaal perspectief.

11. De Technische Scheldecommissie wordt opgedragen om in nauw overleg met de Permanente Commissie verdere voorstellen voor grensoverschrijdende samenwerking bij beleid en beheer uit te werken met inbegrip van het bijbehorend juridisch kader. Mede in het licht van de Europese Kaderrichtlijn Water zal daartoe het beleid voor dit deelstroomgebied van het stroomgebied van de Schelde moeten worden ingepast in het stroomgebiedbeheersplan dat in het kader van de Internationale Commissie voor de Bescherming van de Schelde wordt ontwikkeld. Bij de ontwikkeling van deze voorstellen zullen de hierboven onder 9 en 10 bedoelde instanties, organisaties en overlegkaders worden ingeschakeld.
12. De Technische Scheldecommissie krijgt de opdracht, binnen 6 maanden voorstellen te doen ten behoeve van het gezamenlijk te beheren, langlopende monitorings- en onderzoekprogramma ter ondersteuning voor de grensoverschrijdende samenwerking bij beleid en beheer. Deze voorstellen zullen moeten voorzien in een gemeenschappelijke organisatie en in een daarvoor beschikbaar te stellen budget.

B. Ten aanzien van het nautisch beheer en de loodsdiensten in het Scheldegebied:

1. Het nautisch beheer in het Scheldegebied zal vanaf 1 januari 2003 gemeenschappelijk door Nederland en Vlaanderen reeds de facto worden uitgeoefend, vooruitlopend op een juridische en verdragsrechtelijke formalisering daarvan. De Permanente Commissie zal fungeren als gemeenschappelijk beleidsorgaan; het gemeenschappelijk nautisch beheer zal binnen de door de Permanente Commissie te stellen kaders worden uitgeoefend door een in te stellen Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit.
2. Het gemeenschappelijk nautisch beheer zal uiterlijk 1 januari 2005 juridisch en verdragsrechtelijk worden geformaliseerd, en zal onderdeel gaan vormen van de nieuwe samenwerkingsvormen in het kader van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium.
3. In de loop van 2002 zal, in het licht van het gemeenschappelijk nautisch beheer, een gemeenschappelijke Nautische Adviesraad worden ingesteld, ter advisering van de Permanente Commissie en van de in te stellen Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit, over aangelegenheden betreffende het nautisch beleid en beheer in het Scheldegebied. Relevante bij het nautisch beleid en beheer in het Scheldegebied betrokken organisaties en groeperingen zullen worden uitgenodigd in deze Nautische Adviesraad zitting te nemen.
4. Tevens zal in de loop van 2002 in materiële zin al worden toegewerkt naar een feitelijke samenwerking - binnen de randvoorwaarden van soevereine rechten en wederzijdse wettelijke kaders - die zo veel als mogelijk al anticipeert op de na 1 januari 2003 beoogde gemeenschappelijkheid.

5. Per 1 januari 2008 zullen de loodsgeldtarieven voor de Scheldevaart en die voor de vaart op Rotterdam volledig zijn ontkoppeld. In de periode tot 1 januari 2008 zullen beide landen:
  - a) een percentage vaststellen waarmee per 1 januari 2003 de loodsgeldtarieven voor de vaart op Rotterdam kunnen worden verlaagd, als eerste stap naar de ontkoppeling, en hiertoe de nodige juridische voorzieningen treffen;
  - b) de bandbreedte vaststellen waarbinnen jaarlijks naar de ontkoppeling wordt toegewerkt;
  - c) de gezamenlijk te ondernemen stappen vaststellen die moeten leiden tot een volledige ontkoppeling per 1 januari 2008;
  - d) al dan niet gemeenschappelijke mitigerende maatregelen treffen, waar nodig in overleg met de Vlaamse Scheldehavens, om de ongewenste gevolgen van de ontkoppeling zoveel mogelijk te beperken;
  - e) de nodige stappen ondernemen om de finale ontkoppeling per 1 januari 2008 uiterlijk op die datum verdragsrechtelijk te formaliseren;
  - f) het evenwicht tussen de wederzijdse belangen van beide landen in dit kader blijven respecteren.

6. De verdergaande samenwerking tussen de Nederlandse en Vlaamse loodsdiensten zal met kracht worden bevorderd, op basis van de nog nader uit te werken uitgangspunten en randvoorwaarden zoals bij brief van maart 2000 door de Permanente Commissie voorgesteld. Deze samenwerking zal plaatsvinden binnen een gemeenschappelijk publiek kader dat enerzijds het niveau, de kwaliteit en de continuïteit van dienstverlening, en anderzijds een beheerste tariefstelling moet verzekeren. Op korte termijn zal een gezamenlijke studie worden aanbesteed die de contouren moet opleveren van een operationeel samenwerkingsmodel, en die daarmee de basis moet vormen voor verdere besluitvorming over de samenwerking.

7. De Permanente Commissie wordt belast met:
  - a) de uitvoering van punt a) van besluit 5 in 2002;
  - b) de voorbereiding van de uitvoering van de besluiten 1, 3, 4 en 5;
  - c) het juridische onderzoek voor de voorbereiding van de uitvoering van de besluiten 2 en 5;
  - d) de aanbesteding en begeleiding van de studie vermeld onder besluit 6.

C. Vervolgafspraken

1. De Technische Scheldec commissie krijgt de opdracht, binnen de kaders die dienen ter uitwerking van dit Memorandum, een juridisch team in te stellen met als opdracht:
  - a) de nodige voorbereidingen te treffen voor de verdragsrechtelijke vertaling van de onderscheiden afspraken uit dit memorandum die daarvoor in aanmerking komen;
  - b) de teksten die worden opgesteld ten behoeve van de over het onderwerp van dit Memorandum te maken vervolgafspraken te toetsen ten aanzien van hun mogelijke juridische implicaties.

2. Bij de uitwerking van deze opdrachten wordt bijzondere waarde gehecht aan:
  - a) de wederzijdse soevereine rechten,
  - b) het verdragsrechtelijke kader, in het bijzonder het Scheldestatuut zoals vastgelegd in het Scheidingsverdrag van 1839 en andere verdragen met betrekking tot de Schelde,
  - c) het Europees-rechtelijke kader,
  - d) de veiligstelling van de democratische controle en de rechten van de burger.

3. De Bewindslieden komen overeen elkaar op gezette tijden, en minstens eenmaal per jaar, opnieuw te ontmoeten teneinde de voortgang van de uitwerking van dit Memorandum in zijn geheel te evalueren, onverlet de voor de uitvoering van dit Memorandum in de loop van 2002 noodzakelijke tussentijdse besluiten; een volgende ontmoeting zal plaatsvinden ongeveer één jaar na de datum van ondertekening van dit Memorandum. Bij die gelegenheid zal het juridisch team een eerste voortgangsrapport overleggen, en zullen de Bewindslieden het tijdpad aangeven voor het totstandkomen van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium en voor het opstarten van concrete procedures voor de realisatie daarvan.

Vlissingen, 4 maart 2002.

**DE MINISTER VAN VERKEER EN
WATERSTAAT,**

**DE MINISTER VAN MOBILITEIT, OPENBARE
WERKEN EN ENERGIE,**

T. Netelenbos

S. Stevaert

**DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN
WATERSTAAT,**

J.M. de Vries